Dabas aizsardzības
pārvalde

KOKU CIRŠANA ĀRPUS MEŽA
Kad pieprasīt Dabas aizsardzības pārvaldes viedokli

Dace Sāmīte
Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālās administrācijas direktore

Laidi, 23.10.2026.

Kā tiesiski nocirst koku ārpus meža

- Ar Dabas aizsardzības pārvaldes atļauju
- Ar pašvaldības atļauju
- Bez atļaujas

Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja

- **Valsts** nozīmes aizsargājama koka – dižkoka nociršanai/novākšanai (1; 2)
- Koka nociršanai/novākšanai aizsargājamā dendroloģiskajā stādījumā (1; 2)
- Koka nociršanai/novākšanai aizsargājamā alejā (1; 2)
- Īpaši aizsargājamās sugas koka nociršanai (2; 3)
- Koka, kas ir īpaši aizsargājamās sugas dzīvotne, nociršanai/novākšanai (2; 3)

Neviens no «Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža» 5.punkta gadījumiem neatceļ šo atļauju saņemšanas nepieciešamību.

1. MK 16.03.2010. noteikumi Nr.264 «Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi»
2. MK 02.05.2012. noteikumi Nr.309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” 9.punkts
3. Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. un 12.pants

Ja nepieciešama DAP atļauja

- Tā jāsaņem **pirms** darbības uzsākšanas, tai skaitā **pirms** būvatļaujas izsniegšanas
- Tas izriet no **izvērtēšanas principa:**

  *jebkuras tādas darbības vai pasākuma sekas, kas var būtiski ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, jāizvērtē **pirms** attiecīgās darbības vai pasākuma **atļaušanas vai uzsākšanas***

- *Vides aizsardzības likuma 3. panta pirmās daļas 4. punkts*

Ja pašvaldība saņēmusi iesniegumu koku nociršanai, kur nepieciešama Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja, tad šie dokumenti nosūtami Dabas aizsardzības pārvaldei pēc piekritības un iesniedzējs informējams par to, ka dokumenti pārsūtīti un atbildi gatavos Dabas aizsardzības pārvalde.

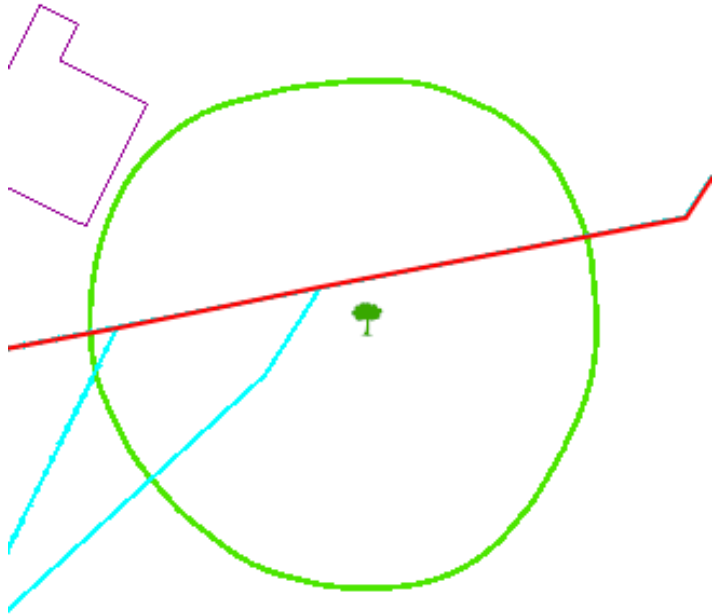
Aizsargājamie koki (dižkoki)

- **Aizsargājamie koki** – koki, kuru apkārtmērs 1,3 m augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par MK noteikumu pielikumā minētajiem izmēriem

- Aizsargājama arī **teritorija ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās** (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas)

** MK 16.03.2010. noteikumi Nr.264 «Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi»*

- **Dižkoka statuss** kokam tiek noteikts ar normatīvo aktu, kad tas **sasniedz likumdevēja noteiktos izmērus**

** Ekrānšāviņš no dabas datu pārvaldības sistēmas Ozols*

Īpaši aizsargājamās sugas

- **Aizliegta** dzīvotņu postīšana, bojāšana un iznīcināšana.
- **Aizliegta** individu iegūšana, iznīcināšana un tirdzniecība.

Tie var būt gan īpaši aizsargājamo sugu koki, gan koki uz kuriem un kuros dzīvo/aug īpaši aizsargājamās sugas.

** Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. un 12. pants*

- **Ar DAP atļauju atļauts iegūt vai traucēt aizsargājamo sugu *izņēmuma* gadījumā**, ja nav pieņemamas alternatīvas un tas nekaitē attiecīgo populāciju labvēlīgai aizsardzībai to dabiskajā izplatības areālā, šādos nolūkos:

3) lai nodrošinātu sabiedrības veselības aizsardzības, drošības vai citas sevišķi svarīgas intereses, arī sociāla vai ekonomiska rakstura intereses, un videi primāri svarīgas labvēlīgas izmaiņas

** Sugu un biotopu aizsardzības likuma 14. panta pirmā daļa*

Dabas datu pārvaldības sistēma «Ozols»

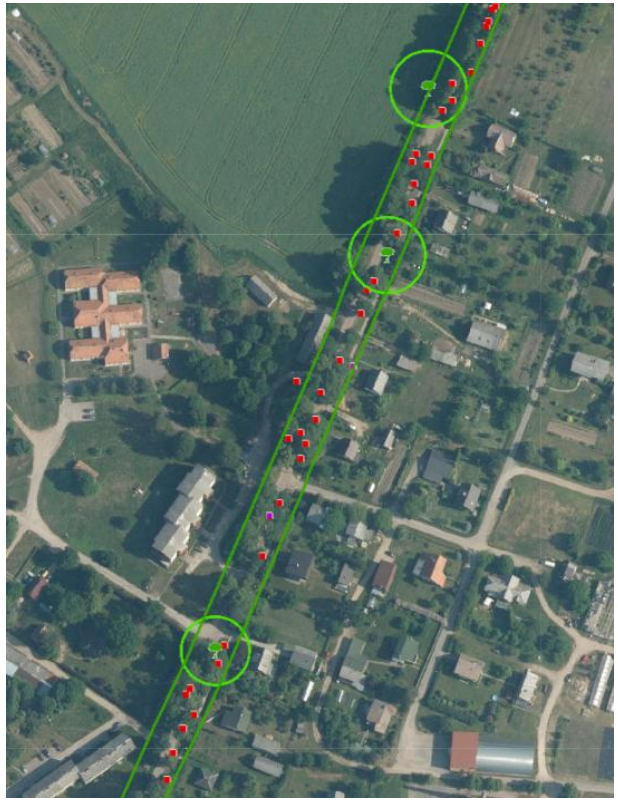
Informācija par:

- aizsargājamām teritorijām, tai skaitā dabas pieminekļiem (tostarp aizsargājamiem kokiem, aizsargājamām alejām, aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem)
- īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm
- īpaši aizsargājamiem biotopiem
- mikroliegumiem

Jebkuram lietotājam - https://ozols.gov.lv/pub
Reģistrētam lietotājam - https://ozols.gov.lv/ozols/Account/LogOn

- **Reģistrētie lietotāji:**
  - valsts un pašvaldību iestādes un kapitālsabiedrības,
  - sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēti eksperti,
  - fiziskas un juridiskas personas, kas veic pētījumus vai īsteno projektus dabas aizsardzības jomā

** MK 09.06.2014. noteikumi Nr. 293 «Dabas datu pārvaldības sistēmas uzturēšanas, datu aktualizācijas un informācijas aprites kārtība»*

** Ekrānšāviņš no dabas datu pārvaldības sistēmas Ozols*

I. Pašvaldības atļauja pēc Dabas aizsardzības pārvaldes atzinuma saņemšanas

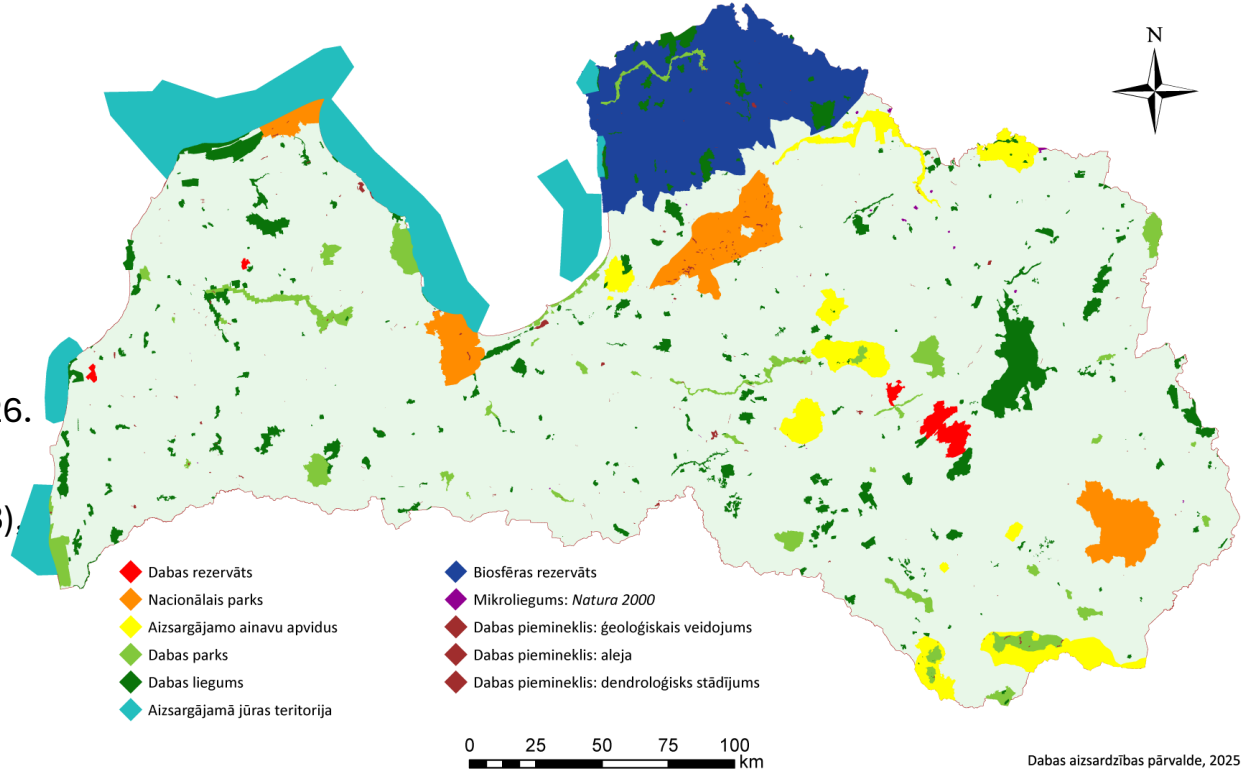
- **valsts** nozīmes aizsargājamā ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļi (*piemineklļi attēloti Ozolā, izņemot dižakmeņus (laukakmens, kura virszemes tilpums lielāks par 10m3) un 10m platā joslā ap tiem*);
- **pašvaldības** izveidotā aizsargājamā teritorijā – dabas liegumā, dabas parkā, dendroloģiskajā stādījumā un alejā;
- ja cērt **pašvaldības** noteiktus aizsargājamos kokus.

Iepriekšējā norma, kas paredzēja viedokļa pieprasīšanu valsts īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – dabas liegumos, dabas parkos, nacionālajā parkā, ir atcelta. Līdz ar to, pašvaldība šajās teritorijās, vērtējot koku ciršanas atļaujas izsniegšanu, izskata arī šo teritoriju vispārējos un individuālos noteikumos, jo tajos var būt ierobežojumi.

Piemēram: dabas liegums «Ventas ieleja» - aizliegts cirst kokus, kas vecāki par 140 gadiem. Aizliegts cirst kokus, kuru caurmērs 1,3m augstumā virs sakņu kakla pārsniedz 60cm.

Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

- dabas rezervāti (4),
- nacionālie parki (4),
- biosfēras rezervāti (1),
- dabas liegumi (372),
- dabas parki (42),
- aizsargājamo ainavu apvidi (10),
- dabas pieminekļi:
  - aizsargājamie koki – dižkoki (līdz 01.05.2026. apzināti un reģistrēti 16 519)
  - aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi (83),
  - aizsargājamās alejas (63),
  - aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi (174) (izņemot dižakmeņus),
- aizsargājamās jūras teritorijas (7)
  - Mikroliegumi Natura 2000

II. Pašvaldības atļauja pēc Dabas aizsardzības pārvaldes atzinuma saņemšanas

- Teritorijā, kurā atrodas kultūras pieminekļi, un tās aizsargjoslā;
- Parkā;
- Alejā (ceļā, kura abas puses apstādītas ar kokiem, arī tad, ja, pārbūvējot ceļu, tas ir pārvietots blakus alejai vai ja ceļš netiek lietots un laika gaitā ir izzudis, bet aleja saglabājusies, kā arī no koku rindas, kas saglabājusies kā daļa no alejas, ja alejā vai koku rindā ir vismaz astoņi koki) un gar valsts un pašvaldību ceļiem atsevišķi augošus kokus, ...
- Baltijas jūras un Rīgas līča krasta kāpu aizsargjoslā (*noteikta spēkā esošajā teritorijas plānojumā*)
- Kad koki 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumam

Dabas aizsardzības pārvaldes viedokli pieprasa kokiem, kuri sasnieguši 5.kolonnā noteiktos izmērus

1. pielikums
Ministru kabineta
2012.gada 2.maija
noteikumiem Nr. 309

(Pielikums MK 18.08.2026. noteikumu Nr. 493 redakcijā)

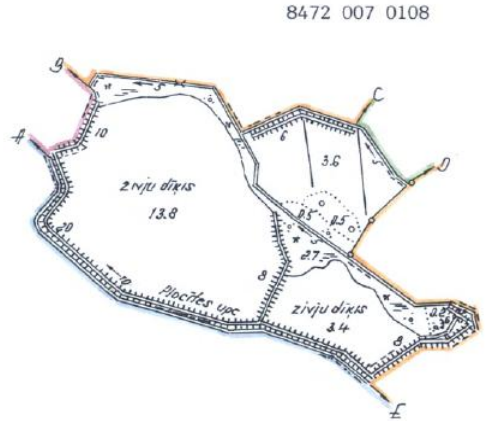
Koki, kuru nociršanai ārpus meža nepieciešama pašvaldības atļauja un Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojums

Nr. p. k.	Nosaukums latviešu valodā	Nosaukums latīņu valodā	Koku apkārtmērs 1,3 metru augstumā no sakņu kakla* (metros), no kura sākot saskaņā ar šo noteikumu 4.11. apakšpunktu nepieciešama pašvaldības atļauja	Koku apkārtmērs 1,3 metru augstumā no sakņu kakla* (metros), no kura sākot pašvaldība saskaņā ar šo noteikumu 19. punktu koku ciršanai pieprasa Dabas aizsardzības pārvaldes atzinumu
I. Vietējās sugas				
1.	Parastā kļava	*Acer platanoides*	2,1	3,15
2.	Melnalksnis	*Alnus glutinosa*	1,5	2,25
3.	Baltalksnis	*Alnus incana*	1,0	1,45
4.	Hibrīdais alksnis	*Alnus x pubescens*	0,9	1,35
5.	Āra bērzs (kārpainais bērzs)	*Betula pendula (Betula verrucosa)*	1,8	2,7
6.	Purva bērzs (pūkainais bērzs)	*Betula pubescens (Betula alba)*	1,8	2,7
7.	Eiropas segliņš	*Euonymus europaeus*	0,6	0,9

Zeme, kas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēta, kā lauksaimniecībā izmantojamā zeme MK 02.05.2012. noteikumi Nr.309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” 5.9. apakšpunkts

EKSPLIKĀCIJA

Zemes gabala Nr.	Kopplatība, ha	tai skaitā													Nosusināta LIZ, ha
		Lauksaimniec. izmantoj. zeme	no tās								t.sk.				
			Aramzeme	Augļu dārzi	Pļavas	Ganības	Meži	Krūmāji	Purvi	Zem ūdeņiem	Zem zivju dīķiem	Zem ēkām un pagalmiem	Zem ceļiem	Pārējās zemes	
	28,3	3,6	3,6	-	-	-	0,5	0,5	2,7	18,5	17,2	-	2,3	0,2	-

- Pašvaldība izvērtē koku ciršanas atbilstību normatīvajiem aktiem par sugu un biotopu aizsardzību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī koku ainavisko, dendroloģisko un ekoloģisko nozīmīgumu, koku nozīmi dabas daudzveidības saglabāšanā un antropogēnās negatīvās ietekmes samazināšanā uz virszemes ūdensobjektiem un koku atbilstību ēku ekspluatācijas un cilvēku dzīvesvietas un drošības apstākļiem un pieņem lēmumu par atļaujas izsniegšanu koku ciršanai ārpus meža vai par atteikumu izsniegt atļauju.

MK 02.05.2012. noteikumi Nr.309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” 13.punkts

Īpaši būtiski gadījumos, kad pašvaldība izsniedz atļauju bez Dabas aizsardzības pārvaldes atzinuma.

Var būt gadījumi, kad koku ciršana plānota mikroliegumos, tādos gadījumos jāskata MK 18.12.2012. noteikumi Nr.940 «Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu» un mikrolieguma izveidošanas lēmums.

Kā nodrošināt noteikumu 13.punkta ieviešanu?

- Veicot šo noteikumu 13.punktā minēto izvērtējumu, pašvaldība, ja nepieciešams, pieaicina sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu, kokkopi (arboristu) vai citas atbilstošas nozares ekspertu vai izveido attiecīgu komisiju (*komisijas locekļiem jābūt iepriekš minētajām kompetencēm)*

MK 02.05.2012. noteikumi Nr.309 "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža" 19.punkts

- Darbiniekiem, kuri piedalās koku ciršanas jautājumu izvērtēšanā, celt kompetenci
- Valsts pārvaldes iekārtas likuma 55.panta trešā daļa - Iestāde var ierosināt citai iestādei sniegt tai atzinumu jautājumā, kas ietilpst atzinuma sniedzējas iestādes kompetencē.

Dabas aizsardzības pārvaldes kompetencē - organizēt īpaši aizsargājamo sugu, to dzīvotņu, aizsardzības, saglabāšanas vai atjaunošanas pasākumus. Kontrolēt aizsargājamo teritoriju, sugu un biotopu, kā arī mikroliegumu aizsardzību un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu ievērošanu. (*Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums)*

Dokumentu aprite

- Pašvaldībai, ja tā cērt augošus kokus savā īpašumā vai valdījumā esošajā teritorijā, atļauju koku ciršanai nevajag. Koku ciršana jāizvērtē atbilstoši noteikumu 13.punktam un jāsaņem Dabas aizsardzības pārvaldes atzinums 19.punktā minētajos gadījumos.
- «Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža» minētajos gadījumos Dabas aizsardzības pārvalde atzinumu sniedz 10 darbdienu laikā. Ja pēc šī termiņa iebildumi nav saņemti, koku ciršanu uzskata par saskaņotu.
- Lai Dabas aizsardzības pārvalde varētu savlaicīgi veikt iesnieguma izvērtējumu, iesniegumā jānorāda:

- Zemes vienības kadastra apzīmējums, īpašuma nosaukums/adrese;
- Uz kura 4.punkta apakšpunkta pamata atzinums tiek pieprasīts;
- Nocērtamā koka suga un apkārtmērs 1.3m augstumā no sakņu kakla;
- Fotoattēls, kur redzams koks visā augumā;
- Ja teritorijā vairāki koki, nocērtamais koks dabā izzīmējams, vai iesniegumā pievienojama shēma ar koka augšanas vietu.

Koka sakopšana

Atļauja koka sakopšanai nav nepieciešama. Izņēmums – ja koka daļās, kuras plāno nozāģēt, sastopamas īpaši aizsargājamās sugas. Tad vajag Dabas aizsardzības pārvaldes atļauju.

Koka sakopšana veicama tā, lai koks netiktu bojāts vai iznīcināts

Dabas aizsardzības
pārvalde

Dace Sāmīte
Kurzemes reģionālās administrācijas direktore
“Šlīteres mežniecība”, Dundagas pagasts, Talsu novads
dace.samite@daba.gov.lv
www.daba.gov.lv